

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України (Україна)

Херсонський навчально-науковий інститут (Україна)

Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова (Україна)

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (Україна) Навчально-
науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського

Національного університету імені В.Н. Каразіна (Україна)

Центр міграційних досліджень Варшавського університету (Польща)

Вільнюський технічний університет імені Гедимінаса (Литва)

Університет в Нове Місто (Словенія)

Інститут інновацій «Ідея» (Латвія)

Тракійський університет (Болгарія)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
07 листопада 2024 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

Полтава 2024

3. Бугай В.З., Омельченко В.М. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства. *Держава та регіони*. 2008. № 1. С. 34–39.

УДК 336.717

Крістіна Чижюніене, доктор, доцент
Вільнюський технічний університет імені Гедимінаса, Литва
Шевченко О.М., к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПЕРЕВАГИ ФІНАНСОВОЇ ІНКЛЮЗІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасному цифровізованому світі фінансова інклюзія – це процес, який передбачає забезпечення доступності фінансових послуг для всіх верств населення, незалежно від їхнього соціального статусу, доходу чи географічного розташування. Це поняття охоплює широкий спектр послуг, від простих банківських рахунків до складних інвестиційних інструментів. У контексті цифрової економіки ця концепція набуває нового значення завдяки розвитку технологій, які полегшують доступ до фінансових ресурсів

Організація Об'єднаних Націй і Світовий банк визначають фінансову інклюзію як доступ до широкого кола фінансових продуктів та послуг, які є доступними або надаються за розумною ціною, корисні та здатні задовольнити потреби домашніх господарств та підприємств, а також які надаються відповідально та стабільно [1].

Запорука формування стійкої фінансової інклюзії в умовах цифровізації економіки лежить у трьох аспектах: доступність фінансових послуг, тобто можливість користувача дійсно скористатися послугою через контакт із фінансовим посередником; фінансова грамотність, тобто здатність споживача здійснити усвідомлений вибір фінансової послуги/продукту в ході цифровізації економіки, повністю розуміючи вигоди та ризики від користування нею; захист прав користувача – гарантія безпечного, прогнозованого і якісного надання фінансової послуги/продукту, забезпечена третьою стороною.

Фінансова інклюзія на основі цифрових технологій має низку переваг.

Фінансова інклюзія стимулює економічне зростання, оскільки більше людей отримують доступ до кредитів для розвитку бізнесу, що сприяє створенню нових робочих місць та підвищенню загального рівня життя. Дослідження свідчать, що високий рівень фінансової інклюзії позитивно впливає на економіку. Відповідно до звіту Глобального інституту McKinsey & Company, підвищення фінансової інклюзії за допомогою цифрових фінтех в країнах з ринковою економікою може збільшити світовий ВВП на 3,7 трлн дол до 2025 року [2]. У розвинених країнах рівень фінансової інклюзії у рази вище, ніж в бідних, тому що в цих країнах люди сильніше залучені до фінансової

системи й активно нею користуються: використовують кредитні та дебетові картки, здійснюють цифрові платежі. Наприклад, Швейцарія при рівні фінансової інклюдії 98,4% має ВВП за паритетом купівельної спроможності на душу населення 59,3 тис. дол., а в Туреччині при 68,6% ВВП за паритетом купівельної спроможності на душу населення –25,4 тис. дол. [3]. Наведені показники свідчать, що високий рівень фінансової інклюдії позитивно впливає на економіку. А це в свою чергу сприяє збільшенню швидкості грошового обігу, зменшує тіньову економіку, збільшує конкуренцію між банками і фінансовими компаніями, сприяючи розвитку фінансового сектора в цілому.

Доступ до фінансових послуг гарантує, що маргіналізовані та малозабезпечені групи населення, включно з жінками, сільськими громадами та людьми з низькими доходами, не залишаться позаду. Він сприяє соціальній інтеграції, надаючи їм рівні можливості для доступу до фінансових послуг, створення активів і підвищення рівня життя. Це, своєю чергою, зменшує нерівність і сприяє соціальній згуртованості всередині суспільства. Наприклад, програма мобільних грошей М-Pesa в Кенії, заснована в 2007 році, стала популярною мобільною платформою для переказу грошей у Кенії. Вона дозволяє людям, які не мають банківських рахунків, зберігати гроші, оплачувати послуги та використовувати грошові перекази через мобільний телефон. М-Pesa стала інструментом фінансової інклюдії, особливо для мешканців сільської місцевості, які не мають доступу до банків. За оцінками, М-Pesa допомогла підняти з бідності понад 194 000 домогосподарств, особливо серед жінок. В Індії впроваджено ініціативи для підтримки жінок-підприємців, зокрема через програми мікрофінансування. Завдяки доступу до малих кредитів жінки можуть створити власний бізнес, що не лише їм самим, але й покращує умови для їхніх сімей. Наприклад, Self-Employed Women's Association (SEWA) надає кредити, навчання та підтримку жінкам, що дозволяє їм започаткувати та розвивати власне підприємство [4].

Розвиток фінансової інклюдії стимулює підприємництво та інновації, надаючи людям необхідний капітал і ресурси для втілення своїх ідей у реальність. Це дає підприємцям-початківцям доступ до кредитів, венчурного капіталу та платформ краудфандингу, сприяючи економічному зростанню та створенню робочих місць. Крім того, доступ до фінансових ресурсів стимулює інновації, полегшуючи доступ до фондів досліджень і розробок, сприяючи технологічному прогресу та економічній конкурентоспроможності.

Таким чином, у сучасному світі фінансова інклюдія є ефективним інструментом поліпшення доступу та використання якісних фінансових послуг, що відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку фінансового сектору, приватного сектору, поліпшення підприємницького середовища та соціального захисту населення, розвитку людського капіталу та на цій основі досягнення сталого розвитку та підвищення добробуту населення.

Література

1. World Bank (2024) Financial Inclusion. Available at: www.worldbank.org (дата доступу: 23.10.2024).
2. Фінансова доступність і ЦСР. URL: <https://www.unctf.org/financial-inclusion-and-the-sdgs> (дата звернення: 25.10.2024).
3. Global Findex database. URL: <https://globalfindex.worldbank.org/> (дата звернення: 25.11.2024).
4. У Кенії через систему мобільних платежів М-Pesa проходить близько 31% ВВП URL: <https://itc.ua/news/v-kenii-cherez-sistemu-mobilnyih-platezhey-m-pesa-prohodit-okolo-31-vvp/> (дата звернення: 26.11.2024).

УДК 336.64

Щербаха В. А., студентка
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ДЕМОГРАФІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Демографічна безпека є важливою складовою національної безпеки України, особливо в умовах воєнного стану, який почався через масштабну військову агресію у 2022 році. Війна призвела до значного погіршення демографічної ситуації в країні: суттєво знизилися показники народжуваності, зросла смертність, а також відбулася масова міграція, яка порушила демографічний баланс [1]. Особливо гостро відчувається втрата працездатного населення, що безпосередньо впливає на економічний потенціал держави та її здатність до післявоєнного відновлення.

Однією з найбільших загроз для демографічної безпеки є високий рівень смертності, що перевищує народжуваність. За даними статистики, втрата цивільних та військових у ході бойових дій призвела до зниження тривалості життя, особливо серед чоловіків, що створює суттєвий дисбаланс у статевій структурі населення. Внаслідок війни постраждали не лише дорослі, але й діти, що стало причиною зростання рівня дитячої смертності. Масова еміграція, що охопила мільйони українців, торкнулася переважно фертильного жіночого населення, що знижує потенціал народжуваності та збільшує загрозу демографічного старіння нації [2]. На сьогоднішній день понад мільйон українців залишаються за кордоном, і багато хто з них, зокрема жінки репродуктивного віку, може не повернутися до України.

Військові дії також вплинули на показники шлюбності, що в подальшому посилює тенденцію до зниження народжуваності. Загальний стрес і нестабільність через воєнний стан перешкоджають плануванню сімей, що в майбутньому позначиться на демографічній структурі країни. Дослідження показують, що у 2023 році спостерігається значне зниження кількості зареєстрованих шлюбів, що може мати серйозні наслідки для народжуваності в